

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYALANUVCHILARINING IJODIY QOBILYATLARINI RIVOJLANISHIDA FAOLIYAT MARKAZLARI IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI

Rasulova Shoira Yunus qizi

Termiz Davlat Pedagogika instituti magistranti

ANNOTATSIYA

Maqolada Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobilyatlarni rivojlantirishda faoliyat markazlarida olib boriladigan ta'lim-tarbiya jarayonlarida AKT hamda multimedialli vositalardan foydalangan holda sifat ko'rsatkichlarida samaradorlikni ta'minlash haqida so'z yuritilgan.

***kalit so'zlar:** Maktabgacha yosh, AKT, multimedialli vositalar, ijodkorlik, rivojlanish, markazlar, tarbiyachi, sifat, samaradorlik.*

Maktabgacha ta'lim tizimi uzluksiz ta'limning birlamchi, eng asosiy bo'g'ini hisoblanadi. "Mutaxassis va pedagoglarning ilmiy xulosalariga ko'ra, inson o'z umri davomida oladigan barcha axborot va ma'lumotning 70 foizini 5 yoshgacha bo'lgan davrda oladi. Ana shu dalilning o'zi bolalarimizning yetuk va barkamol shaxs bo'lib voyaga yetishida Maktabgacha ta'lim tashkilot tarbiyasi qanchalik katta ahamiyatga ega ekanini yaqqol ko'rsatib turibdi. Bunga qo'shimcha isbot qidirib uzoqqa borishning hojati yo'q. Maktabgacha ta'lim tashkilot tarbiyasini olgan bola bilan Maktabgacha ta'lim tashkilotga bormagan bolani solishtirganda, ularning fikrlash darajasi o'rtasida yer bilan osmoncha farq borligini sezish qiyin emas. Shuning uchun ham biz Maktabgacha ta'lim tizimini qayta ko'rib chiqish masalasini davlat siyosati darajasiga ko'tarib, bu borada katta ishlarni boshladik. Agar shu ishni har tomonlama puxta o'ylab amalga oshirmasak, butun ta'lim tizimida sifat o'zgarishiga erishishimiz, ta'limning uzluksizligini ta'minlashimiz qiyin bo'ladi", deya ta'kidladi Shavkat Mirziyoyev¹.

"Bugungi kunda mamlakatimiz ijtimoiy-ma'naviy hayotining barcha sohalarini axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin". "Va shuni alohida ta'kidlash kerakki,

---

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Mirziyoyev Shavkat Miromonovichning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning 25-yilligiga bag'ishlangan "Konstitutsiya — erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevoridir" nomli ma'ruzasidagi nutqidan

bolalar va yoshlarga maxsus fanlar, mamlakatimiz va jahon sivilizatsiyasi tarixini, xorijiy tillarni va zamonaviy kompyuter dasturlarini chuqur o‘rgatish muammolariga hali sifatli va to‘liq holda yechim topilgani yo‘q.

Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida ushbu muhitni yaratishdagi texnikaviy ijod erkinligi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 42-moddasi bilan ham tasdiqlab qo‘yilgan: “Har kimga ilmiy va texnikaviy ijod erkinligi, madaniyat yutuqlaridan foydalanish huquqi kafolatlanadi. Davlat jamiyatning madaniy, ilmiy va texnikaviy rivojlanishiga g‘amxo‘rlik qiladi”.

Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida bolalarni rivojlantiruvchi markazlarda faoliyat yuritishlari ularni maktab ta‘limiga tayyorlashda har tomonlama yetuk aqliy va jismoniy barkamol bo‘lib ulg‘ayishlariga, ularda milliy qadriyatlar va urf-odatlariga sodiq bo‘lib shakllanishlari uchun zamin yaratadi, ularning kasb-hunarga bo‘lgan qiziqishlarini orttiradi. Ijtimoiy tajriba unga passiv tarzda emas, balki proaktiv idrok shaklida keladi. Yangi tajribalar kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Haqiqiy dunyoni tushunish bolalarda nafaqat ijobiy his-tuyg‘ularni uyg‘otadi, balki qiziqishni ham rivojlantiradi. Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda tushunishga bo‘lgan ehtiyoj shunchalik rivojlanganki, o‘quv jarayonida yangi bilimlarni olishga qiziqish paydo bo‘la boshlaydi va bu ehtiyoj maktabda qondiriladi. Maktabgacha katta guruhlarida ijodiy sifatlarni rivojlantirishda faoliyat markazlarida ta‘lim va tarbiya jarayonini samarali shakllantirish mumkin, agar:

-maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida bolalarning ijodiy va intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish jarayoniga samarali ta‘sir etuvchi omillarni asoslash sifatida ochib berilsa;

-faoliya markazlarida amalga oshirilayotgan usul va vositalardan foydalangan holda yangi hamda zamonaviy vositalarning samaradorligi tahlil qilib berilsa ;

Zamonaviy ta‘limning tarkibiy qismiga aylanib ulgurgan internet tarmog‘i bilan ishlash malakasi ham tarbiyachi pedagoglar uchun ahamiyatli. Minglab yillar davomida rivojlangan inson tafakkuri uchun bugungi kunda dastlabki manba, ya‘ni axborot olish hayotiy zaruratga aylandi. Mazkur axborotni topish, saqlash, qayta ishlash va boshqalarga yetkazishning qulay usullariga bo‘lgan ehtiyoj kun sayin oshib

bormoqda. Ana shu ma'lumotlarni topuvchi, saqlovchi, qayta ishlovchi va boshqalarga yetkazuvchi vazifasini bugungi kunda axborot texnologiyalari bajarmoqda. Xususan, internet tarmoqlarining maqsadi ham shulardan iborat. Tarbiyalanuvchilarga faoliyalar mobaynida ularning diqqatini bir joyga jamlashlari, mavzu mohiyatini to'liq anglab yetishlarida ko'makchi bo'ladigan bir qancha vositalar mavjud. Lekin ular faqatgina vosita ekanligini unutmaslik kerak. Ayrim jarayonlarda shu ko'zga tashlanmoqdaki, vositalarga asos sifatida qarab mohiyatdan uzoqlashish yuzaga kelmoqda. Vositalardan asosni ifodalashda to'g'ri foydalanish malakasi tarbiyachilarimizga har doimgidan-da ko'proq kerak. Mashg'ulotlar jarayonida ta'lim-tarbiya sifatini oshiruvchi jihozlar sifatida ko'p ko'zga tashlanayotgan kompyuter tizimlari, yangi metodlar, taqdimotlarni sanash barobarida multimedia vositalari ham shu tarkibda ekanligini unutmaslik lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Mirziyoyev Shavkat Miromonovichning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning 25-yilligiga bag'ishlangan "Konstitutsiya — erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevoridir" nomli ma'ruzasidagi nutqidan*
- 2. Muhammedova S., Abdullayeva M., Yuldasheva Sh., Eshmatova Y., O'zbek tili va adabiyoti ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalari. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan nashrga ruxsat berilgan.*
- 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan kengaytirilgan majlisdagi ma'ruzasi// "Xalq so'zi" gazetasi, 2017-yil 16-yanvar.*
- 4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 1992*